

ОЦЕНКА НА СИНАНТРОПИЗАЦИЯТА В ПОЛЕЗАЩИТНИ ГОРСКИ ПОЯСИ В РАЙОНА НА КНЕЖА

Пламен Глогов, Георги Хинков, Мира Л. Георгиева, Ваня Качова
Институт за гората – **Българска академия на науките**

Роля на полезащитните горски пояси (ПГП)

- намаляват силата на ветровете;
- намаляват изпарението на почвената влага;
- правилно разпределяне на снежната покривка;
- благодарение на тяхната защита е възможно повишаване на добива между 10 и 50%;
- влиянieto на ПГП върху увеличението на реколтата е по-голямо от това на агротехническите средства.

Същност и ефект на синанантропизацията върху ПГП

Изразява се в доминиращо присъствие на антропофити (вкл. инвазивни чужди видове).

Може да доведе до промени във влажността и трофичните условия на почвите, и да повлияе на всички нива на биоразнообразие в ПГП.

Цел на проучването

Целта на настоящото проучване е да се извърши флористична и фитоценотична характеристика на ПГП в района на Кнежа и анализ на процесите на синантропизация в тях.

Обект на проучването

Система от 6 полезащитни горски пояси залесени в периода 1950-1956 г. и понастоящем се намират върху частни, държавни и общински земи.

Дължина на поясите: от 480 до 1300 м.
Ширина на поясите: 17-20 м.

Междупоясното разстояние е 430-450 м.

Надм. височина: 115-125 м.

Почви: излужен чернозем (Chernozems).

Климат: типичен континентален със студени и често безснежни зими, горещо и сухо лято.

Методи на проучването

Анализ на видовия състав по таксономични, биологични, фитогеографски и екологични признаци.

Изчислени са Индексите на флористична синантропизация.

Извършен е клъстерен анализ и класификация на фитоценозите по методите на сигматичната школа

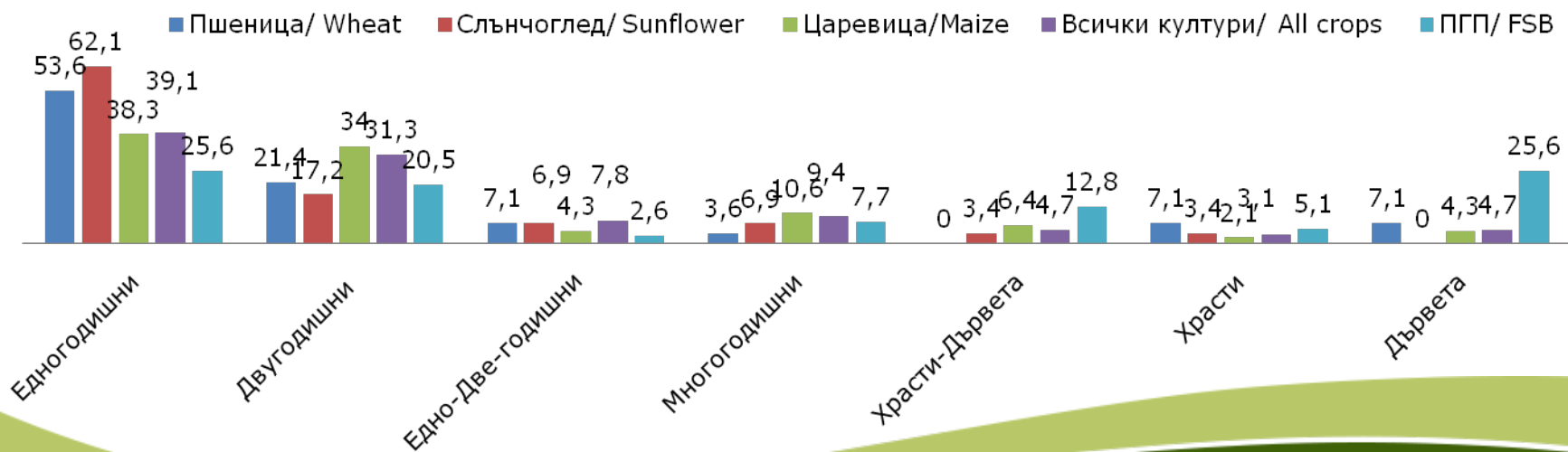

Резултати

Разпределение на таксоните в ПГП и земеделските култури

Пояс/ Belt	Брой видове/ Number of species	Брой родове/ Number of genera	Брой семейства/ Number of families
Пшеница/ Wheat	28	28	12
Слънчоглед/Sunflower	29	28	15
Царевица/Maize	47	45	22
Общо култури/All crops	64	59	24
ПГП/FSB	39	39	22

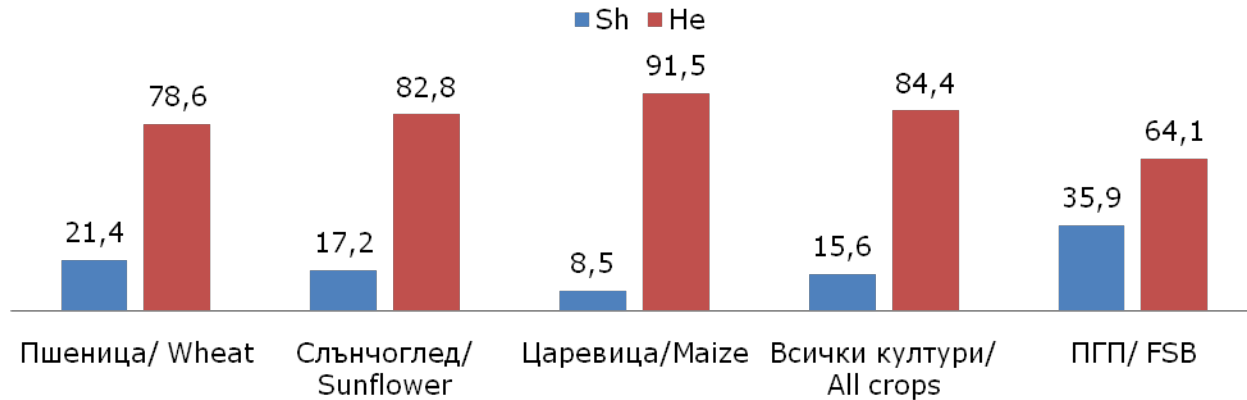
Разпределение на биологичните типове в ПГП и земеделските култури (%)

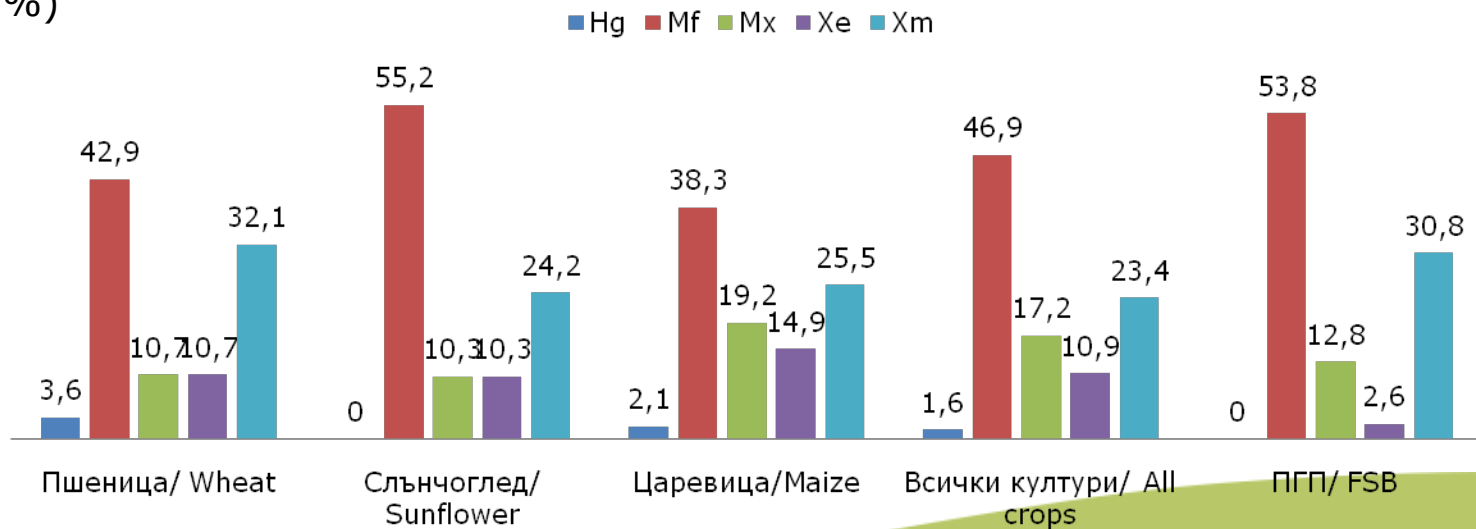

Резултати

Разпределение на екологичните групи спрямо фактора "Осветление" в ПГП и земеделските култури (%).

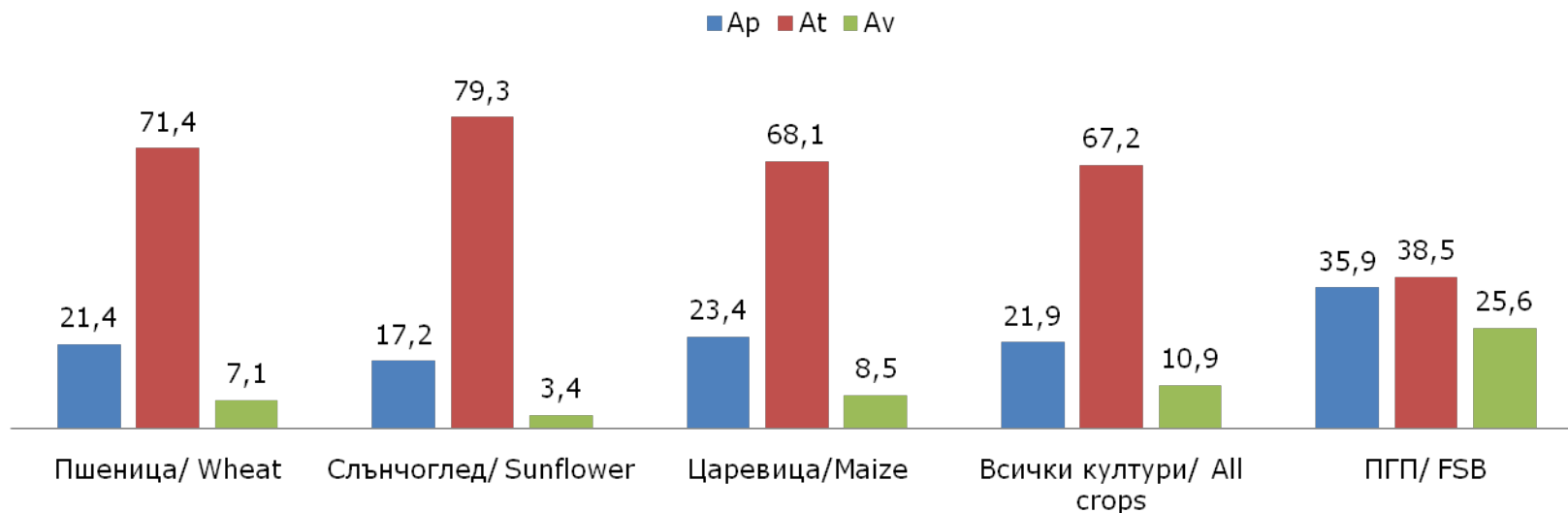

Разпределение на екологичните групи спрямо фактора "Влажност" в ПГП и земеделските култури (%)

Резултати

Разпределение на синантропните групи в ПГП и земеделските култури (%)

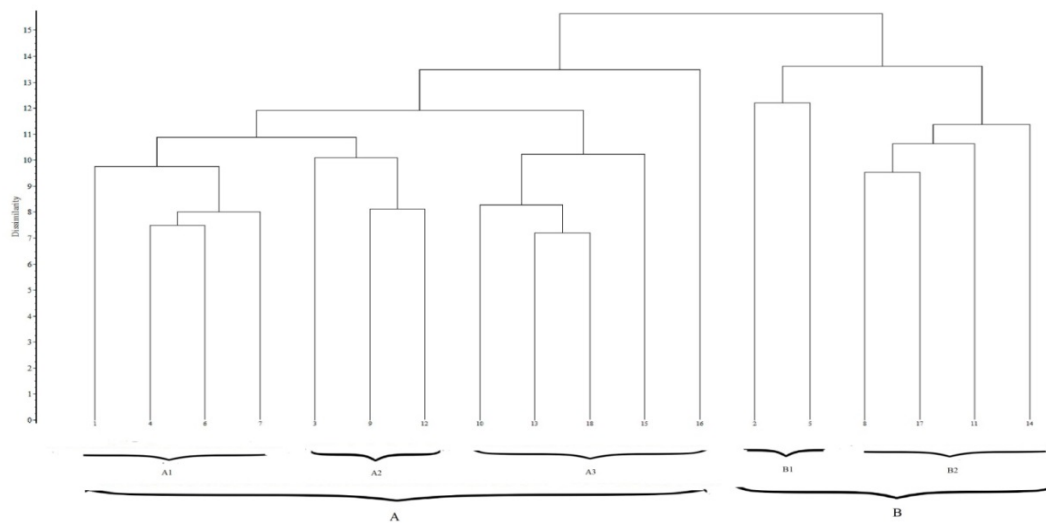
Във фитогеографско отношение и в двата типа площи преобладават елементите от Европейски тип – 34,4% в земеделските култури и 43,6% в ПГП, от които с най-високо участие са Европейско-Азиатските видове. На второ място са елементите със субмедитерански произход, следвани от космополитите, адвентивните видове и елементите от бореален тип, чиито групи имат почти еднакво участие.

Резултати

Стойностите на индексите на флористична синантропизация във всички земеделски култури S1 са с близки до абсолютния максимум стойности съответно пшеница - 92,9%, слънчоглед - 96,9%, царевица - 91,5%, общо за всички - 93,7%. В ПГП индексът също е много висок (над 50%) - 74,4%.

По-голямата част от рудералните видове в земеделските култури са диагностични за фитоценозите от клас *Stellarietea mediae*, а видовете в ПГП за класа на термофилните дъбови гори *Quercetea pubescentis*.

Клъстерна дендрограма на фитоценоотичните описания

Изводи

Процесите на засилена синантропизация в ПГП се установяват както на флористично, така и на фитоценотично ниво.

Динамиката на сукцесионните смени в поясите е обусловена от няколко фактора: изместване на главните дървесни видове от съпътстващи и инвазивни чужди видове, нахлуването на едногодишни рудерални видове от нивите и най-вече от синорите към поясите, ксерофитизация.

Въпреки, че на този етап съобществата в ПГП не са с нарушена структура, регистрираните дегресивни промени в състава им, рано или късно ще повлияят на тяхната плътност - изреждане и нарушаване структурата на дървостоя. Това от своя страна ще доведе до намаляване ветрозащитните функции на полезащитната горска система, респективно до снижаване продуктивността на земеделските култури.

Като положителна стъпка към запазване на биоразнообразието и автохтонността на видовия състав в поясите е предприемането на мерки за ограничаване на агресивните местни дървесни видове като мъждрянът и чужди такива като гледичията и акацията и възстановяване на обикновения (летен) дъб като основен едификатор.

**БЛАГОДАРИМ ЗА ВНИМАНИЕТО И ВЪЗМОЖНОСТТА ДА
ПРЕДСТАВИМ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА
ДВНАДЕСЕТИЯ НАУЧЕН СЕМИНАР,
ОРГАНИЗИРАН ОТ ИНСТИТУТ ЗА ГОРАТА!**

